

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

14.01.2014 г.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Миналата година завършва с инфлация малко под процент

Спадът на цените на месечна база обаче продължава

С малка средногодишна инфлация от 0.9% спрямо предходната година завършва 2013 г. След като през последните няколко месеца ръстът на цените постоянно спадеше под нулата, в последния месец на годината увеличението е било с 0.3% спрямо ноември. Това показват данните на Националния статистически институт (НСИ) за инфлацията през декември. На годишна база обаче през декември отново е имало дефлация - от 1.6%. През септември понижението на цените на годишна база достигна същото ниво, което беше рекорд от 1999 г. насам.

Лошата дефлация

Основните причинители на леката месечна инфлация през декември са стоковите групи "развлечение и култура", които поскъпват с 3.4%, както и транспортът - с 1.1%. Цените на хранителните стоки също са се задържали на нивата от ноември. Те бяха основният източник на дефлация досега.

Продължителната петмесечна дефлация между април и август, последвана от колебливи ръстове и спадове през втората половина на годината, беше негативен сигнал за икономиката, защото обикновено означава слабо вътрешно търсене. Това принуждава търговците и бизнеса да свалят цените, което свива маржовете и печалбите им. Така дефлацията влияе отрицателно и на приходите от косвени данъци в държавния бюджет, които така или иначе са заложили на сравнително високи нива за 2014 г. От друга страна, лекото покачване на цените е здравословно за икономиката. Средногодишна инфлация от 0.9% дори дава надежди, че правителствената прогноза догодина тя да е малко под 2% може и да се сбъдне. Все пак каква ще е тази година зависи и от фактори като котировките на петрола на международните пазари и на цените на храните в Европа.

Животът на най-бедните 20% от домакинствата в България пък е поевтинял най-много за година. През декември спрямо същия месец година по-рано спадът за малката кошница е по-голям от този на голямата - с 2.6%.

Сезонни ефекти

С настъпване на зимния туристически сезон през декември се покачват и цените на услугите за почивка и туристически пътувания. Ръстът там е с 13.8% спрямо ноември. Подобна е тенденцията и при краткосрочното настаняване, където увеличението е с малко под 8%.

Най-много са поевтинели плодовете (с 6.7%), а зеленчуците са поскъпнали с 4.6%. На годишна база най-голямото поевтиняване продължава да е при електро- и топлоенергията (с около 11%). Това обаче се дължи на изкуствено понижените цени на тока и парното през 2013 г.

✓ Агенцията по заетостта: Безработицата през 2013 г. е била 11.3%

Близо 250 хил. души са намерили заетост през 2013 г.

Средната безработица в страната за цялата минала година е била 11.3% или с 1.1 пункта по-малко отколкото година по-рано. Близо 250 хил. души пък са намерили заетост през 2013 г. Това показват данните на Агенцията по заетостта. Те обаче се изготвят на база броя регистрирани в бюрата по труда и не отчитат безработните, които търсят заетост по алтернативни канали.

Данните на агенцията показват, че намерилите работа през миналата година са с 25 хил. повече спрямо 2012 г. "Равнището на безработица в страната плавно намалява от 11.9% през януари и 12% през февруари до 10.7% през август. През следващите месеци равнището на безработица отново нараства, но не достига нивата от началото на годината", съобщават от АЗ. Така през миналата година средномесечният брой на безработните, регистрирани в бюрата по труда в страната, е бил 371 хил., като това е увеличение с почти 7 хил. души спрямо 2012 г.

От новопостъпилите на работа 62 хил. души са младежи на възраст под 29 години. Почти 42 хил. висшисти също са намерили заетост. Голяма част от тези 250 хил. души обаче са започнали работа с евросредства - по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси". Това са над 72 хил. души, а още 10 хил. - по мерките от Националния план за заетост.

Последните данни на Националния статистически институт за безработицата показват, че през третото тримесечие на годината тя намалява, но до 12%. Разликата между националната статистика и данните на АЗ идва от различните им методики - НСИ, откъдето се подават данни и за Евростат, измерва нивото чрез анкети, а агенцията - чрез регистрираните в бюрата по труда. Така отчетените нива на безработица се разминават с до 2 процентни пункта.

✓ **Обратно на училище**

Стартиращи компании ще предоставят бизнес казуси на студенти от Американския университет в България

Мечтали ли сте си някога студентите по бизнес и мениджмънт в университетите да учат за вашата компания? А защо не да ви помогнат да намерите решение на бизнес проблемите си? Само че шансът технологични гиганти като Apple, Google, Microsoft и Facebook да попаднат в учебниците е доста по-голям, отколкото на стартираща компания, която все още не е стъпила на световните пазари.

Двама преподаватели от Американския университет в България (АУБГ) - Венета Андонова, която води курс по международно стратегическо управление, и преподавателят по маркетинг Милена Николова, са на път да променят това. През следващия семестър те ще дадат шанс на стартиращите компании в България да станат част от учебния процес по време на техните часове. Студентите от университета в Благоевград ще се състезават по отбори в разрешаването на бизнес казуси на няколко млади компании. Състезанието ще се проведе като част от практическата подготовка в няколко курса в АУБГ - маркетинг, предприемачество и международно стратегическо управление.

Win-win*

Това е ситуация, в която и двете страни ще спечелят, обясни Венета Андонова, която представи идеята пред компании от портфолиото на инвестиционния фонд Launchhub. От една страна, студентите научават неща, които не могат да намерят в учебниците, нито в интернет, смята тя. За стартиращите компании пък ползата е, че ще получат различни гледни точки и решения на своя бизнес проблем. Или както Венета се обръща към предприемачите: "Ние бихме искали да знаем повече за вас, ако и вие искате да знаете повече за себе си."

Всъщност проектът започва в такъв мащаб формално за първи път, но включването на реални компании в учебния процес не е новост за двете преподавателки. От АУБГ са създали видеоказуси (case study) за някои от компаниите на инвестиционния фонд Eleven. Playground Energy правят люлки и други забавления по детските площадки, които произвеждат енергия. TaxiMe пък е българско приложение за бързо повикване на такси. Две от най-новите компании на Eleven - inSelly и Parudi, вече са взели участие в курса по международно стратегическо управление, разказва Милена. Тя е била свидетел на успеха от този подход на практическо обучение и в курса си по маркетинг. Една от компаниите е харесала решението на спечелилата група и студентите са го привели в действие, разказва преподавателката по маркетинг.

Началото

Началото на състезанието ще бъде на 19 февруари, когато компаниите ще представят казусите си пред студентите в АУБГ. По думите на Милена Николова проблемите, които компаниите предоставят на студентите, най-често са свързани с навлизане на пазара, идентифициране на клиентите и на техните нужди. "Ние предварително водим дискусия със стартиращите компании и им помагаме да формулират затрудненията си", разказва тя. Подобен проблем смята да постави пред студентите и една от първите компании, която ще се включи в инициативата - Deed, от портфолиото на Launchhub. Компанията смята да се включи в казус за намиране на клиенти, разказва Илия Йорданов, който е един от основателите на Deed.

Подобен формат на състезание за решаване на бизнес проблем на компания се е провеждал и преди в АУБГ, а е известен и в други университети. "Тази година обаче ще се занимаваме почти изцяло със стартъпи", казва Милена. Курсът ще продължи до края на семестъра през април. Тогава предприемачите отново ще се срещнат със студентите, но този път, за да чуят решенията.

✓ **Продуктите насочени към бизнеса са по-устойчиви във времето от потребителските**

Тодор Йотов, съосновател и финансов директор на FinAnalytica пред "Kapital Daily"

Как се роди идеята за FinAnalytica и как успяхте да пробие в трудния и сравнително затворен пазар за финансов аналитичен софтуер?

- Първите идеи бяха в началото на 1998 г., но фирмата стартира през 2000 г. Основатели сме реално съпругата ми Боряна, която сега е президент на компанията, аз, Борис Симандов, който ми е съученик от МГ-Варна и тъстът ми Светлозар (Зари) Рачев. Той е професор по финанси и приложна математика, като през 80-те години беше в Калифорнийски университет, а сега ръководи центъра по финанси в университета Stony Brook в Ню Йорк. Светлозар е един от петте най-изявени учени в света в областта на математическите вероятности и се занимава с модели и приложението им в реалния свят, включително и за финансовата индустрия, от много отдавна – още след кризата на пазарите от 1987 г. в САЩ. Но през 80-те и 90-те години не разполагахме с достатъчно изчислителна мощ, за да може едни трудни математически алгоритми да бъдат приложени в реална обстановка. Той самият беше скептичен в началото, че това може да стане бизнес. Със съпругата ми добавихме приложния модел – че тази математика има смисъл за реалния свят. На пазара тогава имаше само един реален конкурент, който правеше нещо подобно и го владееше напълно. Фирмата е RiskMetrics, която е създадена от JPMorgan. Тя предоставяше едно число за оценка на риска – Value at risk (VaR). Този показател беше хегемон на пазара, но беше много проста метрика, което не даваше достатъчно информация.

Как успяхте да пласирате идеята, за да може тя да пробие в този специфичен пазар?

- Пласирахме идеята благодарение на две неща. Първо с постоянно създаване на стойност – ние измислихме и внедрихме нещо, което има смисъл, обхваща реални проблеми на пазара и решава проблеми, които никой друг не беше решил. Дори днес имаме кръг от подобни проблеми, които все още никой не е решил. Има определени феномени на финансовите пазари, които е трудно да бъдат обхванати от единен модел. Един от тях е, че лошите новини и събития на пазара идват на групи. Годината може да е спокойна, има една тенденция, която се следва и изведнъж в рамките на една-две седмици се случват много лоши неща наведнъж, което срива пазара. Това повечето математически модели не го улавят правилно. FinAnalytica е компанията, която най-добре предвижда кризи или големи промени на режима на

пазара. Освен това на пазара има време, което не е като астрономическото. То зависи от интензитета на информацията. След кризата 2008 г. големите ни конкуренти започнаха да предлагат софтуерни продукти, които приличат, и изглежда, че решават тези проблеми, но все още не могат да се справят напълно с тях. Ние сме почти десет години пред тях в това отношение.

Къде в момента се позиционира FinAnalytica на пазара за подобни решения?

- Географски пазарите ни са в Западна Европа, Великобритания и САЩ, в момента разглеждаме възможностите за експанзия към други пазари, но нашата стратегия е да направим добра база първо в тези области. Общо взето, голяма част от азиатския пазар са филиали на европейски и американски институции. Ние сме в топ 5 на компаниите, които предлагат подобен тип софтуерни решения. От първия момент ние знаехме, че нямаме пазар тук, в България. Защото решението на FinAnalytica е много комплексно и е скъпо в своята цялостност. Първоначалната идея беше американският пазар, но първите ни два големи клиента бяха в Германия – едната банка SGZ в момента е част от конгломерата DZE Bank и другата е компания на Daimler Chrysler и се занимаваше с активите на корпорацията. Бяхме достатъчно нахални да им поискаме толкова много пари, че реално да си финансираме първия истински работещ софтуер. Когато има конкурс за избор на система за оценка на риска, заедно с нас документи подават и още трима или четирима от големите ни конкуренти. MSCI закупи два от най-големите играчи в сектора – Riskmetrics и Barra. Ако вземем най-голямата на пазара – Riskmetrics, ние правим всичко, което те предлагат, като добавяме нашите решения за анализи. Все още изоставяме в частта за интеграция на данни. Те са по-бързи и по-всеобхватни по този показател. Ние нямаме само един поток на информация във финансовия свят – не е само Bloomberg или Reuters. Интегрираш едно решение с много различни източници на данни. Освен това трябва да дадеш възможност на клиентите сами да си вкарват най-различна друга информация. Защото те могат да търгуват с някакъв финансов инструмент от Централна Африка, за който разполагат с актуални данни.

Въпреки че продавате продукт с висока стойност, как успяхте да намерите допълнително финансиране за развитието и разширяване на компанията?

- От момента, в който започнахме да вземаме външни инвестиции – първата беше през 2003 г., винаги сме успявали да намерим финансиране, защото стойността, която създаваме, не може да бъде оспорена. Първото финансиране дойде от американски ангели инвеститори. Сега сме част от портфолиото на фонда рисково инвестиране Neveq, който е мажоритарен собственик.

Има ли изгледи Neveq да се оттегли като финансов инвеститор и да се потърси стратегически такъв?

- Това е най-логичното бъдеще – кога и как ще се случи, пазарът ще разбере. Реално Neveq са фонд за рисково инвестиране и те имат определени мандати, те нямат интерес да останат частни собственици в една компания, дори и тя да е успешна. Затова е логично да се търси стратегически купувач. Знаем какви са профилите на подобни купувачи и бизнес планът ни е ориентиран от това не само да растем, но и да увеличаваме стратегическата стойност на FinAnalytica. Как стои възможността за обратно изкупуване?

- Възможност винаги има, но предпочитам повече да не коментирам.

FinAnalytica е започнала като малка стартираща компания, как виждате стартъп сцената в България в момента и има ли потенциал за развитие?

- Първо ние сме част от една сравнително сигурна зона, каквато е Европейският съюз, която дава известен комфорт. Има, макар и не много все още, големи компании, които правят бази тук. Те не правят само кол-центрове, а вече се разширяват и започват да осъществяват истинска развойна дейност. Освен това реалността е, че Start-up екосистемата е ракетата носител за икономиката по две причини. Първо, като имаме повече стартиращи компании, тогава ще идват още повече големи корпорации, защото те ще започнат да виждат, че тук има клиенти. Другото е, че те могат да бъдат и партньори за развойна дейност на големите корпорации. Допълнително вече започна да се изгражда някаква екосистема от стартъпи, която позволява на предприемачите да се срещат с нови хора и да експериментират. Има и проблеми – в Start-up екосистемата има много нахъсване, много его. Тенденцията обаче е много позитивна – двата акселератора (LaunchHub и Eleven) помогнаха много, това което направиха Neveq със своя инвестиционен фонд и това, което предстои от новите компании, е много положително.

Малкият пазар и липсата на достатъчно финансиране не са ли все пак проблем за българските млади предприемачи?

Първият проблем със сигурност съществува – в България пазарът е малък, същото важи и за Балканите. Един от недостатъците на повечето предприемачи е, че те гледат да направят бизнеси, които са ориентирани към крайните потребители, като подценяват корпоративния сегмент. И в двата случая са необходими стабилни инвестиции за навлизане на пазара. Ако трябва да направиш една готина игра за мобилен телефон, но имаш още 50 подобни, тогава е трудно да пробиеш от България. Жизненият цикъл на потребителските продукти е година, максимум две. Тук, докато се мъчим да го измислим, да го доразработим и т.н. времето работи срещу нас в България. Много хора смятат, че B2B продуктите (ориентирани към бизнеса) са много трудни за създаване, но ако имате дългосрочна идея, намерите пилотни клиенти, с които да общувате и го доразвивате, ще можете да създавате стойност в по-дълъг период.

По въпроса за финансирането смятам, че акселераторите направиха така, че процесът става сравнително бърз. Но те не предоставят много пари – 25 или 30 хил. евро от акселератора са недостатъчни, за да се излезе на пазара. След тях са фондовете за рисково инвестиране като Neveq и между тях у нас има една дупка. Между акселератора и фондовете е мястото на ангелите инвеститори, а това ниво в България все още се изгражда.

Ще помогнат ли инициативи като "София тех парк"?

- Да, ако има хора и авторитети, които наистина не се занимават със себе си, а искат да инвестират в екосистемата. Това много ще помогне. Самата инфраструктура, събирането на хора на едно място винаги помага. Голямото его на някои ще бъде смирено, а и когато хора, които са с предприемачески дух, са на едно място много по-бързо и ползотворно могат да

развият идеите си. Просвещението в средновековна Англия се е случило, когато в "Кембридж" са се създали кафетариите – място, където будните хора са се събирали заедно, а не всеки сам да си пише и чете книгите. После това се случва в Европа, САЩ, в Силициевата долина в момента е подобно – там нещата се случват в Starbucks. Понякога за един ден се раждат бизнес плановете. Затова един такъв технопарк е важен, за да може тези хора да седнат заедно.

✓ Умерен ръст на ипотечните заеми през 2013 г.

Въпреки подобряването на условията за кредитиране потребителите остават предпазливи

Слаб, но все пак ръст на пазара на ипотечно финансиране през 2013 г. Това отчитат в годишния си анализ от консултантската компания "Кредит център". Според наблюденията на дружеството през последните 12 месеца новоотпуснатите жилищни заеми са се увеличили с около 4%, а като цяло изминалата година е била по-добра за сектора в сравнение с предходната.

Близко до замръзването

"Погледнато в статистическите данни, ипотечният пазар изглежда замръзнал", отбелязва изпълнителният директор на дружеството Тихомир Тошев. Макар и през отделните тримесечия да е имало известна лека динамика в посока нагоре или надолу, като цяло броят на новоотпуснатите кредити е останал около 160 хиляди, а обемът им е от порядъка на 8.8 млрд. лв. "В същото време имаме година с ръст на сделките с недвижими имоти в големите градове на страната, където ипотечният кредит е важен двигател на пазара", отбелязва той. Подобни са и наблюденията на анализаторите от Уникредит Булбанк, които в годишния си обзор на сектора отчетоха устойчив ръст в броя на финансираните с ипотечен заем сделки в имоти в София, Пловдив, Бургас, Варна и Стара Загора. Така през изминалата година жилищният пазар се радва на известно активизиране от страна на купувачите на фона на спада, наблюдаван в сегментите на ваканционните имоти, офисите и търговските площи, отчитат от банката.

"Все пак при по-задълбочен анализ на пазара и макар 2013 г. да беше трудна и тежка година за икономиката като цяло, новите ипотечни кредити са повече в сравнение с 2012 г. и ние в "Кредит център" оценяваме този ръст на около 4%", подчертава Тошев.

В основната си част все повече от новоотпуснатите ипотечни заеми се теглят в левове, като фактор за това е и изпреварващият спад на лихвите по кредитите в местната валута. "Все повече банки започваха постепенно да предлагат по-добри условия по левовите си кредити и в повечето от тях лихвите по кредитите в левове и евро бяха изравнени", отчитат от консултантската компания. Така според наблюденията им към края на годината заемите в левове са около 70% от общо новоотпуснатите в сравнение с 53% през януари.

Слабо търсене

Същевременно според наблюдателите на пазара като цяло потребителите остават предпазливи по отношение на тегленето на заеми въпреки постепенното подобряване на условията за ипотечно кредитиране. През последните години лихвите по предлаганите от банките заеми трайно намаляват, като дори достигнаха равнищата си отпреди кризата. По данни на БНБ към края на ноември 2013 г. средните лихвени проценти са 7.17 за ипотечни заеми в левове и 7.52 за кредити в евро при равнища от съответно около 10.5 и 9, наблюдавани в пика на кризата.

"Тенденцията за понижаване на лихвите по кредитите ще продължи и през следващата година", прогнозира Екатерина Кирилова, директор "Маркетинг и клиентски сегменти" в Уникредит Булбанк. "Хората обаче все още продължават да бъдат по-предпазливи при тегленето на кредит заради несигурността в бъдещето, страха от продължаващата криза, високите нива на безработица и съществуващата вероятност от загуба на доходи", обяснява тя.

От своя страна Тихомир Тошев също отбелязва стремежа на потребителите към поддържане на "ниска или никаква задлъжнялост". Според наблюденията на консултантската компания финансовата култура на потребителите се е подобрила, което ще изиграе важна роля за развитието на ипотечния пазар в бъдеще. Прогнозата на "Кредит център" е за предстоящ ръст на сектора, като положителен ефект в тази посока ще окаже фактът, че средната задлъжнялост на българските домакинства все още е сравнително ниска на фона на част от домакинствата в Европа. "От около 3 млн. домакинства у нас под 150 хил. от тях са закупили собствено жилище с кредит, като средното задължение е около 55 хил. лв. Това показва, че сериозни рискове пред този пазар у нас липсват и по-скоро го очаква нов подем на развитие през следващите години", отчитат от компанията.

✓ Финансовите пазари започнаха седмицата на висока скорост

Световните акции се задържат на най-високите си нива от близо шест години

Акциите на световните финансови пазари доближиха шестгодишни върхове в понеделник, докато щатският долар и доходността по облигациите отстъпиха заради незадоволителните данни за заетостта в САЩ, които са аргумент срещу бързото затягане на паричната политика от страна на Федералния резерв. Нововъзникващите пазари бяха сред най-големите печеливши, след като доскоро изоставаха от борсите в САЩ и Европа.

В края на миналата седмица статистиката показва най-слабото нарастване на работните места в САЩ от три години. Това не промени очакванията, че Фед ще спре изкупуването на ценни книжа до края на годината, но експертите прогнозираат, че лихвените нива няма да бъдат повишавани от сегашното им рекордно ниско ниво поне до средата на 2015 г. Тези настроения помогнаха доходността по щатските ДЦК да отбележи най-резкия си дневен спад от октомври. Доларът отстъпи с 0.7% спрямо японската валута до 103.24 йени, което е най-ниското ниво от близо месец.

Индексът MSCI world, включващ акции от 45 държави, напредна с 0.2% и доближи отново шестгодишния връх, достигнат в края на миналата година. Основен фактор за това бяха акциите от новоъзникващите пазари, които поскъпнаха с 0.7%. Общоевропейският показател FTSEurofirst 300 се задържа на ниво от 1321 пункта, почти без промяна спрямо върховете нива от миналата седмица.

Най-печеливши бяха банките, чийто показател в рамките на индекса Stoxx 600 се покачи с 1.2%. Причина за това стана решението на Базелския комитет да облекчи някои изисквания за изчисляване нивото на ливъридж, за да не се предизвика свиване на кредитирането след прилагането на новите правила за сектора след няколко години. "Това е добра новина, тъй като ще даде на банките повече въздух и ще намали опасенията за намаляване на рентабилността", коментира пред Reuters Дейвид Тебаут, мениджър в Global Equities.

Анализаторът също така подчертава, че активите от еврозоната водят ръста на пазарите от началото на годината, което според него е положителен сигнал за стабилизиране на региона. "Инвеститорите вече не избягват региона, както правеха доскоро", отбелязва той. Тази седмица вниманието на инвеститорите е насочено към финансовите резултати на големи щатски банки като JPMorgan, Citigroup и Goldman Sachs.

Националните индекси на Великобритания (FTSE 100), Германия (DAX) и Франция (CAC 40) се повишиха с по над 0.2%. Следвайки тенденцията от миналата седмица, най-добре се представиха индексите на периферните държави, като испанският IBEX напредна с 0.6%, а португалският PSI 20 и италианският FTSE MIB поскъпнаха с по 0.5%. От началото на годината трите показателя са нараснали със съответно 4.4, 8.7 и 3.7%, което е значително над 0.6% при FTSEurofirst 300. Българската фондова борса също поддържа положителната тенденция от предишните сесии, като в понеделник основният индекс SOFIX напредна с 0.45% до 526.24 пункта. Оборътът на регулираната търговия достигна 1.55 млн. лв., като най-търгувани бяха акциите на "Химимпорт" АД.

✓ **България ще плати 3.9 млн. лв. вместо ЕС заради нарушения по "Околна среда"**

Това е малко над 2% от плащанията на програмата за 2012 г.

Министерство на околната среда и водите ще плати 3.88 млн. лева вместо Европейския съюз заради нарушения по програмата "Околна среда". Сумата е 2.11% от сертифицираните плащания на ОПОС за 2012 г. - 184 млн. лева. Това обясни в понеделник екоминистърът Искра Михайлова.

България сама си налага въпросната корекция след редовна проверка на агенция "Одит на средствата от ЕС" (ОСЕС) за изпълнението на програмата през 2012 г. Извадка от 25 проекта е показала много висок процент на допуснатите нарушения – над 4%, при положение, че допустимият праг е 2%, обясни Михайлова. Ако ЕК не беше спряла плащанията по програмата за околна среда през ноември, щеше да го направи сега – след излизането на този доклад, посочи министърът.

Решението за хоризонтална корекция по плащанията за цяла година е спешна мярка, която се прави с цел да не се стига до глоба от ЕК и замразяване на програмата. Няма обяснение защо корекцията е точно 2.11%. Михайлова коментира единствено, че глобата е "сравнително ниска", както и че можело да се коригира. Сертифицираните разходи по ОПСП за 2012 г. възлизат 184 млн. лева, а тези за 2013 г. са 609 млн. лева.

Програмата се проверява за 3 години назад

Брюксел вече прекъсна плащанията по ОПОС заради системни нарушения в обществените поръчки и контрола върху тях в предишни години. Проверката на ОСЕС за 2012 г. и последвалата реакция на МОСВ няма да има отражение върху големия проблем, тъй като до 20 януари се очакват резултатите от повторна проверка на програмата за 2010, 2011, 2012 и 2013 години. Един от вариантите за бързо възобновяване на плащанията е МОСВ да приеме хоризонтална корекция и върху други години, вместо да обсъжда глоби проект по проект. Все още не е ясно обаче в какъв процент би била такава корекция. Михайлова също така каза, че още няма окончателно решение дали ще се върви в посока глоба по цялата програма или само на некачествени проекти.

Министърът обясни в края на 2013 г., че проверката ще обхване 300 обществени поръчки, както и че е по-справедливо да се глобят само общините с нарушения, не и изрядните. Желанието на сдружението на общините обаче е да се направи извадка на част от обществените поръчки, да се отчете процентът на нарушения и да се наложи финансова санкция на цялата програма за околна среда. Така ще се спести време, докато първия вариант отлага размразяването на плащанията за края на март в най-добрия случай.

[Вестник Труд](#)

✓ **От догодина - по-висока здравна вноска**

Промените в здравноосигурителния модел могат да станат факт най-рано от лятото на 2015 г., а най-късно - през 2016 г. Това съобщиха за "Труд" източници от управляващите. Експерти изчисляват, че за около шест месеца могат да се приемат всички необходими законови поправки, а още половин година или цяла може да е гратисният период, в който те да бъдат въведени. През това време частните каси или фондове ще трябва да наберат определен брой осигурени, да разполагат с минимален капитал, офиси и т.н.

"И в момента работна група в Министерството на здравеопазването обсъжда и се допитва до обществото дали да заложи на радикалния модел - тотална демонополизация на здравната каса, или на здравно осигуряване с национална каса и фондове, които да покриват надграждащ пакет от медицински грижи (например скъпите протези, стави, стентове за по няколко хиляди лева)", допълни депутати. Все по-често обаче те се натъквали на привърженици на пълната демонополизация на касата и навлизането на конкурентни на нея още две или три частни каси. "Неслучайно съществувалите до лятото на 2013 г. доброволни фондове бяха търсени предимно от корпоративни клиенти - работодатели от големи фирми допълнително осигуряваха служителите си. Но като цяло народът не откликна на допълнителната възможност за здравно осигуряване", казаха още управляващи.

Независимо кой модел ще се въведе, почти сигурно е, че здравната вноска ще се увеличи с 1 или 2% и ще стане съответно 9 или 10 на сто. "Пациентите днес доплащат изключително много - било то под или над масата. Ако искаме да

осветлим разходите им, да ликвидираме всевъзможните дарения, избор на екип и какво ли не, ще трябва да повишим вноската. Така вече никой няма да вади от джоба си, осигуровката му ще покрива всичко", заявиха източниците ни.

investor.bg

✓ Хотелската индустрия се готви за добра година

Нараства търсенето на хотелски услуги и от туристите, и от пътуващите с цел бизнес

Хотелиерите очакват положително развитие на сектора през 2014 г., но трябва да се адаптират към търсенето на услуги. Това се посочва в анализ на HVS London, цитиран от онлайн изданието Property Magazine.

Хотелиерската индустрия във Великобритания и континентална Европа е облагодетелствана от нарастващото търсене както от страна на туристите, така и от страна на бизнес пътниците. Очаква се активността при сделките да се подобри, а кредитирането да стане по-достъпно.

Строителството на хотели в Европа продължава да се развива с бързи темпове, като в момента се осъществяват общо 360 проекта с 60 хил. стаи. Много от тях ще отворят врати през 2014 г.

Още 450 хотела със 70 хил. стаи в момента са в етап на планиране, като повечето от тях са във Великобритания, следвана от Русия, Турция, Германия и Франция.

Според данните на HVS London около 45% от новите стаи, които се строят в Европа, са в луксозния сегмент.

"Напоследък се говори много за активизирането на пазара на нискобюджетни места за настаняване, но операторите все още проявяват силен интерес към строителството на престижни хотели на ключови места на фона на продължаващото силно търсене от страна на Русия, Китай и Близкия изток", коментира президентът на HVS Ръсел Кет.

В същото време той призовава операторите в Европа, особено тези на луксозни хотели, да се адаптират към променящите се изисквания на модерния пътник, който вече търси едно различно преживяване, включващо истински любезно обслужване, а не просто сухи шаблонни услуги.

"Много по-освежаващо е, когато подобно отношение е естествено за хората, когато персоналът с радост предоставя страхотно обслужване по един естествен и непринуден начин и когато гостите са толкова доволни от престоя си, че Ви рекламират безплатно, като споделят с приятелите си - нищо чудно, че много бутикови хотели наемат персонал на базата на характера на хората, а не на квалификацията", казва експертът.

Лондон е на първо място по строителството на алтернативни хотели като бутикови имоти и апартаменти с включени хотелски услуги. Тези проекти отговарят на нуждите на по-специфичните изисквания на клиентите и вече се простират извън границите на столицата.

"Бутиковите хотели имат страхотно бъдеще, най-малкото защото те ще помогнат да се промени традиционният хотелиерски сектор и ще го научи какво всъщност стои в основата на този бизнес", заключава Ръсел Кет.

✓ Липсата на реформи като спънка пред икономическата свобода

Българската демокрация е възпрепятствана от липсата на прозрачност в политическия процес и широко разпространената корупция, според фондация Heritage

България е на 61-во място в света и на 28-мо в Европа в класацията на фондация Heritage и Wall Street Journal по икономическа свобода. Страната ни събира 65,7 точки при максимална оценка 100 точки.

Въпреки че подобрява резултата си спрямо предното издание на индекса с 0,7 пункта, страната ни губи едно място в класацията, като остава в групата на „умерено свободните“ държави най-вече поради изпреварващия темп на реформи в други страни. В същата категория попадат още Белгия, Кипър, Испания, Полша, Португалия, Франция, Италия и други страни.

Оценката на авторите на доклада за 2014 г. е, че българската демокрация е възпрепятствана от липсата на прозрачност в политическия процес и широко разпространената корупция.

„Избирането на противоречив народен представител, за когото се смята, че е свързан с организираната престъпност, като нов председател на Държавната агенция за национална сигурност, предизвика антиправителствени протести през юни 2013 г. Съдебната система не защитава ефективно правото на собственост, а противоречия в нормативната уредба възпират инвестициите“, посочва се в доклада за страната ни.

Най-добри резултати България традиционно показва по отношение на фискалната свобода (ниски данъци и овладян дефицит), както и при свободата на търговията, макар тук да се оценява най-вече търговската политика на Европейския съюз (ЕС) като цяло, посочват от Института за пазарна икономика.

По отношение на категорията „Ефикасност на регулациите“ страната ни получава по-добри от средните за света оценки. Същевременно авторите на доклада посочват, че въпреки, че повечето цени в икономиката се определят пазарно, повишаването на земеделските субсидии от ЕС е довело до изкривявания в цената на земята.

Поради юбилейния характер на тазгодишното изследване в доклада за 2014 г. се коментират тенденциите в икономическата свобода от 1995 г. насам. Авторите отбелязват, че България е една от 20-те страни в света, които най-чувствително са подобрили икономическата си свобода през последните 20 години. В същото време ниската изходна база в средата на 90-те години и икономическата криза не позволяват на страната да достигне резултатите на „предимно свободните“ държави, които заемат от 6-то до 35-то място в класацията.

През целия двадесетгодишен период основна слабост на България остава категорията „Върховенство на закона“, в която попадат оценките за свобода от корупция и защита на правото на собственост.

Авторите посочват, че от 1995 г. насам почти липсва напредък по отношение на борбата с корупцията (оценката за свобода от корупция се повишава от 30 пункта до 35,2 пункта от максимални 100 пункта). По отношение на защитата правото на собственост оценката се е сринала с цели 20 пункта – от 50 до 30 пункта.

Най-голям напредък пред последните 20 години страната ни бележи по отношение на индикаторите за фискалната свобода (+45,2 пункта) и монетарната свобода (+53,3 пункта), благодарение преди всичко на въвеждането на валутния борд и на консервативната бюджетна политика.

Що се отнася до регулациите на бизнеса, в доклада се отбелязва, че са били рационализирани процедурите за стартиране на бизнес. Регламентите на труда са сравнително гъвкави, въпреки че разходите за труд, които не са свързани със заплатите, може да бъдат обременяващи.

Хонконг остава лидер по икономическа свобода в света, като събира 90,1 точки от 100-те максимални. Следва Сингапур с 89,4 точки, Австралия с 82, Швейцария с 81,6, Нова Зеландия с 81,2 и Канада с 80,2.

САЩ продължават да губят позиции в класацията. От 2007 г. насам резултатът на страната се е влошил с 6 точки, като по този начин тя пада до 12-то място в подреждането.

На дъното на класацията са Северна Корея, чиято оценка е само 1 точка, Куба с 28,7 точки, Зимбабве с 35,5 точки, Венецуела с 36,2 точки и Еритрея с 38,5 точки. Сред най-несвободните икономики попадат още Того, Микронезия, Украйна, Боливия, Еквадор, Узбекистан, Аржентина, Туркменистан, Иран и други.

От съседните ни държави непосредствено след нас в класацията са Румъния и Турция, а на по-предни позиции са класирани Македония и Албания.

✓ Задължително пенсиониране – елемент в борбата срещу младежката безработица

БСП предложи мярката с идеята да намали безработицата и да задържи младите хора в страната

Депутатът от „Коалиция за България“ Милко Багдасаров лансира идеята за задължително пенсиониране. В ефира на bTV той защити идеята си и коментира, че по този начин ще бъдат осигурени работни места за младите хора у нас, безработицата ще намалее, ще се ограничи и изтичането на мозъци от страната.

„В публичния сектор, особено в образованието, има доста хора, които седят, чакаме от тях да проявят желание да се пенсионират“, коментира той.

Позицията на КНСБ обаче е, че подобна мярка ще е дискриминация по възраст. „Всеки може да работи докато има сили и дава количество и качество, каквото се търси от него от работодателя“, заяви вицепрезидентът на синдиката Чавдар Христов. Той допълни, че правото на пенсиониране е конституционно право и то не може да бъде противопоставяно на друго конституционно право – на труд.

Синдикалистът не се съгласи с тезата, че работодателите няма как да накарат своите служители да се пенсионират и да освободят работното място за млади служители. „В чл. 328 (от Кодекса на труда – бел. ред) има 12 точки, по които може да се намери основание за освобождаване на работника“, обясни той.

„Младите трябва да се развиват, това е факт, но не може това да става чрез неконституционни средства“, обясни още Христов.

Системата в публичния сектор трябва да се отпуши, коментира от своя страна Багдасаров. Според него със задължителното пенсиониране в общини, училища и други публични длъжности ще бъдат открити работни места за младите хора, а търсенето на точка за освобождаване на пенсионери е обидно за служителите.

„В момента в държавния сектор работят около 16 хил. пенсионери на трудов договор. В частния сектор броят им е 137 хил.“, допълни още той.

Отваряйки системата, тя ще може да се осигури и чисто финансово, смята още Багдасаров. Според справка на депутата средната заплата на хората, работещи в предпенсионна възраст в държавния сектор, е към 1 000 лева. Младите хора се назначават със стартова заплата 500 лева.

„Нали разбирате какъв ресурс се освобождава, който ще се използва за увеличение на заплатите“, заяви Багдасаров.

✓ Пак се предлага затвор за работодатели, които не плащат осигуровки

Бизнесът се противопоставя на предложението, залегнало в проекта за нов Наказателен кодекс

След като през миналата година парламентът отхвърли предложенията за промени в Наказателния кодекс, с които да се криминализира неплащането на осигуровки от страна на работодателите, темата пак излиза на дневен ред. Подобни предложения за поправки са заложили в проекта за нов Наказателен кодекс, чието обществено обсъждане тече в момента.

Предлага се работодател, който не плати задължителните здравни и пенсионни осигурителни вноски, като наема работна сила без договор, обяви възнаграждение в по-малък размер от действително изплащаното на осигурено лице или състави документи с невярно съдържание, да се наказва с лишаване от свобода до шест години и лишаване от право да заема определена длъжност и да упражнява определена професия или дейност.

По-леки наказания се предлагат за работодателите, които внесат дължимите осигурителни вноски до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд.

Не се предвижда осигуряваните лица да носят наказателна отговорност в тези случаи.

Бизнесът отново се противопоставя на тези предложения за законодателни промени. Българската стопанска камара (БСК) е изпратила позиция по предложенията за поправки до министър-председателя Пламен Орешарски, с копие до министрите на правосъдието и на труда и социалната политика, в която посочва, че проектът за нов Наказателен кодекс вменява синдикални функции на съдебната система.

Организацията настоява също така проектозаконът да бъде обсъден в Националния съвет за тристранно сътрудничество, тъй като засяга трудовите и осигурителни отношения.

„Проектът на нов Наказателен кодекс поставя в общ режим на наказателна отговорност неплащането на осигуровки и на данъци и такси. Подобно аналогично третиране е в противоречие с Конституцията, която постановява, че общественото и здравно осигуряване е право, докато плащането на данъци е задължение“, посочват от камарата.

Отделно БСК настоява и осигурените лица да носят отговорност в случаите за неплащане на осигуровки, тъй като вноските са разпределени 60% за работодателя и 40% за работника или служителя.

Законопроектът не дава определение на понятието „работодател“ и не третира случаите на неплащане на осигурителни вноски от самоосигуряващи се лица и други осигурители, посочват още от организацията. Държавата също е работодател и задължено лице по Кодекса за социално осигуряване, което означава, че законопроектът би поставило под заплаха от наказателно преследване високопоставени длъжностни лица, в т.ч. ключови за стабилността и развитието на страната фигури, като министър-председателя, министъра на финансите, министъра на правосъдието и т.н., посочва се в позицията на камарата.

Според бизнеса изплащането на възнаграждението няма отношение към заплащането на осигурителните вноски, тъй като в много случаи осигуряваните лица получават заплати, които са по-ниски от минималния осигурителен доход за професията или пък надвишават максималния осигурителен доход.

В законопроекта освен това не се разграничават малките, средните и големите предприятия, което ги поставя в неравностойно положение, посочват от БСК. „Подобни наказателни мерки и репресивни текстове срещу бизнеса няма в нито една европейска страна“, заключават от организацията.

[Вестник 24 часа](#)

✓ Как ще се отрази вдигането на минималната заплата в София и в малките градове

КРАСЕН ЙОТОВ, "ИНДЪРСТРИ УОЧ"

Увеличаване на минималната работна заплата и максималния осигурителен доход, запазване на плоския данък, плавно намаляване на бюджетните дефицити и повишаване на държавния дълг, но при допускането, че икономическият растеж ще се ускори, а безработицата леко ще се понижи. На това залага актуализираната средносрочна бюджетна прогноза на Министерството на финансите.

Предвижданията на Министерството на финансите можем да разделим в две групи. Първата група са чисти прогнози, предсказващи какво ще се случи с показатели, които не зависят изцяло от правителството, а от комбинираното действие на много други фактори. Такива са прогнозите за макроикономическата ситуация - растежа, инфлацията, безработицата.

Втората група предвиждания зависят пряко от волята на правителството и очертават основната рамка на водената от тях политика в областта на публичните финанси. В този смисъл те не са прогнози, а по-скоро изказани намерения. Публичното обявяване на тези намерения има смисъл, защото внася известна доза предсказуемост в средносрочен хоризонт, която може да помогне на бизнеса и домакинствата в планирането за следващите 3 години. Именно голямата несигурност в икономиката, включително поради първоначално неясната данъчна политика на правителството, е една от причините за ниската инвестиционна активност в страната през 2013 г. Много от фирмите в реалния сектор доскоро изчакваха да разберат какви точно промени предвижда правителството, за да съобразяват своите проекти с тях, а това възпираше инвестициите и разкриването на нови работни места.

Като положително може да се оцени запазването на принципната основа на данъчната рамка, като се съхранява плоският данък от 10% за физически и юридически лица, пренебрегвайки популистките искания за въвеждане на прогресивна скала за доходите. За сметка на това обаче се предвижда вдигане на максималния осигурителен доход, който трябва да достигне 2800 лева през 2016 г. Тази планирана мярка ще засегне

най-вече хората на висши ръководни позиции и специалистите в енергетиката и информационните технологии. Вдигането на максималния осигурителен праг ще се усети основно в София, където се намират повечето служители с високи доходи.

По-значим макроикономически ефект обаче ще има увеличението на минималната работна заплата до 380 лв. през 2015 г. и 420 лв. през 2016 г. С тази мярка правителството цели административно да увеличи доходите на най-уязвимите членове на обществото. Мярката обаче ще има и някои нежелани странични ефекти, като например увеличаване на броя на хората, които работят без трудов договор.

Ефектът за София няма да бъде осезаем, защото и в момента минималната работна заплата, която се договаря свободно между работодател и работник в столицата, е по-висока от заложената като цел в бюджетната прогноза. По-високата минимална заплата обаче ще се отрази силно върху по-малките градове, в които има голям брой работещи за месечно възнаграждение около 400 лева.

Ако се реализира предложението за 420 лева минимална заплата, доходите на част от работниците ще скочат, но друга част ще започнат да работят без трудов договор, а някои ще бъдат съкратени. Мярката ще засегне най-вече сектори с по-ниска производителност на труда (например охрана, почистване и поддръжка, ресторантьорство) и позиции, които не изискват висока квалификация. Имайки предвид двуцифрената безработица (около 12% за страната в момента), на този етап не е разумно да се вдига рязко минималната заплата, защото това оскъпява наемането на работна ръка и няма да допринесе за онзи ръст на заетостта, от който толкова много се нуждае българската икономика.

По отношение на безработицата прогнозите са реалистични, макар че има известна песимистична нотка. Предвижда се нисък ръст на заетостта в следващите три години, а безработицата се очаква да се понижи едва до 10,9% през 2016 г. или

да остане 2 пъти по-висока от най-добрите години за българската икономика. Безработицата беше достигнала дъно от 5,6% през 2008 г. - преди икономиката да изпадне в криза.

Бюджетната прогноза предвижда хронични бюджетни дефицити поне до 2016 г., което означава, че България скоро няма да има балансиран бюджет. Дефицитите ще бъдат финансирани основно чрез нови емисии на държавен дълг, който по разчети ще достигне 20 млрд. лв., или 22% от прогнозния БВП през 2016 г. За да намери инвеститори за допълнителния държавен дълг, правителството ще трябва да предложи по-висока доходност по държавните ценни книжа, а това ще доведе и до увеличаване

на лихвите, които бизнесът и домакинствата плащат по своите кредити.

Прогнозите за икономическия растеж са в горната граница на постижимото и могат да бъдат класифицирани като оптимистични. Министерството на финансите очаква растеж, който е по-висок от прогнозите на Международния валутен фонд през всяка една от предстоящите 3 години.

Например правителството залага растеж от съответно 2,9% и 3,4% за 2015 и 2016 г., докато прогнозите на МВФ са за 2,5% растеж и за двете години

В самата прогноза Министерството на финансите отчита, че отклонението от очаквания икономически растеж е най-същественият риск за бюджета в средносрочен план. От една страна, бюджетните приходи са силно чувствителни към промяната в икономическата активност. При евентуално забавяне на растежа приходите в хазната спадат осезаемо.

От друга страна, отслабването на растежа води до повече социални плащания и повече обезщетения за безработица, което на свой ред вдига общите бюджетни разходи. Ако заложените по-оптимистични прогнози за растежа не се сбъднат, бюджетните дефицити ще бъдат по-високи от планираното, което означава още по-голям държавен дълг през следващите години.